

Resultatskrivelse om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse 2017/18:188 Resultatskrivelse om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer och en följdmotion.

Utskottet föreslår att samtliga motionsyrkanden avslås och att skrivelsen läggs till handlingarna.

I betänkandet finns en reservation (SD).

Behandlade förslag

Skrivelse 2017/18:188 Resultatskrivelse om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer.

Tre yrkanden i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	4
Utskottets överväganden.....	6
Reservation	13
Transparens och uppföljning, punkt 1 (SD).....	13
Särskilt yttrande	15
Särskilt yttrande (KD)	15
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	17
Skrivelsen	17
Följdmotionen	17

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Transparens och uppföljning**

Riksdagen avslår motion

2017/18:4069 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–3.

Reservation (SD)

2. **Skrivelsen**

Riksdagen lägger skrivelse 2017/18:188 till handlingarna.

Stockholm den 17 maj 2018

På utrikesutskottets vägnar

Jonas Jacobsson Gjörtler

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Olle Thorell (S), Sofia Arkelsten (M), Markus Wiechel (SD), Margareta Cederfelt (M), Pyry Niemi (S), Kerstin Lundgren (C), Valter Mutz (MP), Göran Pettersson (M), Krister Örnfjäder (S), Fredrik Malm (L), Yasmine Posio Nilsson (V), Sofia Damm (KD), Maria Andersson Willner (S), Emilia Töyrä (S), Johan Nissinen (SD) och Marie-Louise Rönmark (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2017/18:188 Resultatskrivelse om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer. Utskottet behandlar också en följdmotion som lämnats med anledning av skrivelsen.

Ledamöter från utskottet har under mandatperioden besökt New York, Genève och Köpenhamn för att sammanträffa med relevanta multilaterala organisationer och bl.a. diskutera de frågor som tas upp i detta betänkande. Ledamöter från utskottet har även deltagit i möten med Världsbanksgruppens parlamentarikernätverk. Finansministern, biståndsministern och riksbankschefen har också informerat utrikes- och finansutskotten inför Världsbanksgruppens och Internationella valutafondens (IMF) års- och vårmöten.

Utskottet har även besökt Sida i april 2018 och då berört frågor om s.k. multi-bi-stöd, dvs. bilateralt bistånd som förmedlas av Sida via multilateral organisation.

Bakgrund

I betänkande 2015/16:UU7 Riksrevisionens rapport om bistånd genom multilaterala organisationer uttalade utskottet att det vore önskvärt med en samlad resultatanalys av arbetet i de multilaterala utvecklingsorganisationerna. En sådan skrivelse skulle kunna fokusera på vissa teman eller grupper av organisationer som bedöms som särskilt viktiga för att uppnå målen för Sveriges utvecklingssamarbete.

Utskottet följde senare upp sitt önskemål genom ett tillkännagivande (skr. 2016/17:145, bet. 2016/17:UU7, rskr. 2016/17:48). I det sammanhanget uttalade utskottet även att skrivelsen borde lämnas till riksdagen vartannat år, med början våren 2018.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen ges en samlad redovisning av resultat och svenskt arbete i multilaterala organisationer aktiva inom internationellt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd och som finansieras inom biståndsramen.

I skrivelsen redogörs för det multilaterala biståndets omfattning och styrning, organisationernas verksamhet och resultatet av denna. Regeringen beskriver också svenskt styrelse- och påverkansarbete och resultatet av detta. Fokus är på åren 2014, 2015 och 2016 och utgår från organisationernas egna resultatramverk och rapportering.

Skrivelsen fokuserar på tre tematiska områden i regeringens policyramverk: jämställdhet och kvinnors roll i utveckling, miljö och klimat samt demokrati och mänskliga rättigheter. Utöver dessa ingår ett avsnitt på temat inkomstfattigdom och ett avsnitt om det humanitära biståndet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion och lägger skrivelsen till handlingarna.
Jämför reservationen (SD).

Skrivelsen

De multilaterala organisationerna utgör ett system med såväl operativa som normativa funktioner. I mångt och mycket skapar de en helhet där mandat och olika organisationers verksamheter kompletterar varandra och där resultat därför i hög grad är beroende av flera organisationers samverkan.

Sedan millennieskiftet har den multilaterala floran expanderat med såväl nya institutioner som finansiärer, exempelvis filantroper. Det multilaterala landskapet har ändrats genom att ett antal tematiska s.k. vertikala fonder och finansieringsmekanismer tillkommit med nya finansieringsmodeller och instrument.

Den andel av svensk biståndsbudget som går till eller via multilaterala organisationer har varierat över åren men sett över en tioårsperiod har den successivt ökat. En liknande utveckling har skett internationellt, vilket visar på bred tilltro till att multilaterala organisationer är effektiva aktörer för fattigdomsbekämpning och humanitärt arbete. Biståndet genom multilaterala organisationer uppgick 2017 till något över hälften av den svenska biståndsbudgeten. Såväl Regeringskansliets kärnstöd till organisationerna som det stöd Sida förmedlar genom multilaterala organisationer, s.k. multi-bi-stöd, har ökat. Proportionerligt har Sidas multi-bi-stöd ökat i snabbare takt än det svenska kärnstödet. Som andel av biståndsbudgeten har kärnstödet från Regeringskansliet varit tämligen stabilt, runt 30 procent. De volymmässigt tio största kärnstödsbidragen utgör ungefär 80 procent av det totala kärnstödet till ett trettio-tal organisationer. Under perioden har fördelningen till FN:s fonder och program ökat i något högre grad tillsammans med stora bidrag till den nystartade Gröna klimatfonden.

Sidas multi-bi-stöd har ökat betydligt under den senaste tioårsperioden. Mellan 2005 och 2014 ökade andelen multi-bi-stöd från att vara ca 20 procent till ca 40 procent av Sidas totala utbetalningar. Den största ökningen genomfördes mellan 2005 och 2010, därefter har ökningen avstannat och andelen varierar numera mellan 35 och 40 procent årligen. Ett större fokus på konfliktländer, där det finns få andra aktörer att samarbeta med utöver multilaterala organisationer, och de ökade humanitära behoven är viktiga förklarande faktorer. Internationellt sett har det multilaterala biståndet ökat under perioden och som andel utgör multilateralt bistånd i dag 40 procent av det totala biståndet.

Internationellt har öronmärkt stöd till de multilaterala organisationerna ökat i snabbare takt än kärnstöd. Sett till volym har det öronmärkta stödet fördubblats sedan 2007 och som andel ökat från 23 procent av det multilaterala stödet till 33 procent 2015. Trenden mot ökad öronmärkning är oroande och måste brytas, bl.a. försvårar det organisationernas planering, leder till överrespektive underfinansiering av vissa områden och minskar flexibiliteten i biståndet. Det är mindre biståndseffektivt och snedvrider incitament för andra givare att fortsatt ge. Öronmärkning har varit speciellt påtaglig inom FN:s fonder och program där öronmärkt stöd ökat dramatiskt under de senaste tio åren. Kärnstöd har på motsvarande sätt sjunkit till en mycket låg nivå. Öronmärkt stöd utgör i dag 75 procent av bidragen till FN:s fonder och program.

På det humanitära området innebär kärnstöd att organisationerna kan använda medlen flexibelt utifrån humanitära behov. Det ökar förmågan att snabbt hantera uppkomna kriser och medför även att finansiering styrs dit den behövs mest.

Öronmärkning kan emellertid variera, alltifrån att finansiering är hårt knutet till ett enskilt projekt i ett specifikt land med särskild återrapportering till en mjukare variant där finansiering är knuten till ordinarie program och reguljär återrapportering. Sveriges multi-bi-stöd genom Sida kännetecknas av mjuk öronmärkning på så vis att det i huvudsak finansierar verksamhetsområden inom ramen för organisationernas strategiska planer och landprogram.

De tematiska prioriteringarna jämställdhet och kvinnors roll i utveckling, miljö och klimat samt demokrati och mänskliga rättigheter valdes eftersom de anses vara särskilt viktiga för att uppnå biståndets övergripande mål att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Dessa tre områden betraktas även som s.k. motvindsfrågor där Sverige har ett särskilt kunnande och mervärde. Under perioden har Sverige ökat fördelningen av multilateralt stöd till de tematiska prioriteringarna och frågorna återspeglas också i de svenska organisationsstrategier som under perioden styrt svenskt agerande i de enskilda organisationerna.

Svenskt stöd har i första hand bidragit till att de multilaterala organisationerna har kunnat vara verksamma inom en lång rad områden. Denna verksamhet, såväl operativ som normativ, har bidragit till att förbättra levnadsförhållandena för människor som lever i fattigdom och förtryck. Långsiktiga resultat av det svenska multilaterala utvecklingsarbetet måste ses tillsammans med omvärldsutvecklingen under perioden. Sett i ett längre perspektiv har den globala utvecklingen i flera avseenden varit positiv, och svenskt multilateralt utvecklingsarbete har bidragit till den positiva utveckling som många länder haft på flera områden.

Vid en tillbakablick de senaste fem åren kan det dock konstateras att utvecklingen inom ovan tematiska områden i vissa avseenden försämrats. Det gäller bl.a. det globala arbetet för jämställdhet och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), ett krympande demokratiskt utrymme samt

miljö- och klimatsituationen i världen. Sverige och likasinnade länder har drivit de tematiska prioriteringarna i det multilaterala samarbetet, och organisationerna har också ökat sin verksamhet inom områdena, såväl operativt som normativt. Därigenom, och även i ljuset av en svårarbetad miljö, har betydande resultat uppnåtts, ibland i form av att en negativ utveckling och tillbakagång kunnat motverkas. Genom omfattande finansiellt stöd till tongivande organisationer har Sverige i hög grad bidragit till dessa resultat.

I skrivelsen redovisas också flera konkreta exempel där svenskt påverkansarbete haft en avgörande betydelse. Svensk multilateral utvecklingspolitik består till stor del i att delta i styrning av de organisationer som Sverige är medlem i, bl.a. genom styrelsearbete. Det är utvecklingspolitisk diplomati som bl.a. omfattar systematisk analys och bedömning, påverkansarbete samt styrning och uppföljning. Det är i detta arbete som regeringens prioriteringar kommer till uttryck. Sveriges omfattande kärnstöd förstärker våra möjligheter att delta i och bli hörda av de organisationer vi är medlemmar i.

Påverkansarbete är emellertid personalintensivt, och resultat inte alltid lätt att påvisa. Exempelen i skrivelsen visar dock på genomslag för t.ex. mer ändamålsenliga budgetprocesser, att använda mångdimensionell fattigdomsanalys, att uppmärksamma jämställdhet och SRHR i strategier och planer samt genomslag för svenska prioriteringar i klimatarbetet och finansiering av humanitärt bistånd. För att öka biståndets effektivitet har centrala frågor i såväl styrningen av organisationerna som påverkansarbetet varit förbättrad resultatredovisning, ökad kostnadseffektivitet, ökad transparens, ökat fokus på korruption och ökat ansvarsutkrävande. Svenskar som är anställda i multilaterala organisationer kan också spela en roll i utformningen av organisationernas verksamheter.

Det multilaterala utvecklingssystemet måste kontinuerligt stärkas och effektiviseras med sikte på goda resultat. Inte minst Agenda 2030, som manar till ökad samordning och leverans, ställer nya krav, och ger också möjlighet att reformera och skapa ett starkare och mer sammanhållet system. Genomgången visar att gemensamma utmaningar – som humanitära behov och klimatförändringar – bäst hanteras genom internationellt samarbete. Regeringen anser att de multilaterala organisationerna är särdeles väl lämpade för att hantera globala och gemensamma nyttigheter. Denna insikt delas av många andra länder som i ökad utsträckning väljer multilaterala kanaler för att dessa visat sig fungera effektivt och ger resultat.

Motionen

Sverigedemokraterna anför i kommittémotion 2017/18:4069 av Julia Kronlid m.fl. att transparensen i det multilaterala biståndet bör förbättras så att det blir möjligt att följa biståndet från givare till genomförande (yrkande 1). Kontroll och uppföljning av det s.k. multi-bi-stödet bör också förbättras (yrkande 2).

Partiet anser utöver detta att regeringen bör presentera en samlad resultatredovisning kring Sveriges bistånd i konfliktsituationer (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar inledningsvis att det bistånd som kanaliseras genom multilaterala organisationer har ökat väsentligt under senare år och numera uppgår till något över hälften av den svenska biståndsbudgeten, dvs. drygt 20 miljarder kronor per år. Detta understryker vikten av att riksdagen regelbundet, genom en mer omfattande redovisning än den som ges i budgetpropositionen, får information om de resultat som uppnåtts genom det multilaterala biståndet.

Utskottet konstaterar att skrivelsen, i enlighet med vad riksdagen efterfrågat, ger en samlad resultatanalys av arbetet i de multilaterala utvecklingsorganisationerna och att det finns ett särskilt fokus på vissa teman som bedöms som viktiga för att uppnå målen för Sveriges utvecklingssamarbete. Genom att utvecklingen globalt beskrivs för de valda tematiska områdena synliggörs också på vilka områden Sverige har ett särskilt kunnande och mervärde, bl.a. genom att driva s.k. motvindsfrågor. Tre sådana områden som utskottet särskilt vill lyfta fram är det krympande demokratiska utrymmet i vissa länder, kvinnors tillgång till mänskliga rättigheter samt sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Utskottet vill understryka vikten av att regeringen fortsätter att bedriva ett aktivt påverkansarbete på dessa områden.

Utskottet vill återigen understryka betydelsen av att bidrag till de multilaterala organisationerna i huvudsak lämnas i form av kärnstöd. Detta har tidigare bl.a. framförts i betänkande 2016/17:UU7. Kärnstödet ökar sannolikheten för ett långsiktigt stabilt, multilateralt system där Sveriges politiska prioriteringar får större genomslag. Denna bidragsform ökar också möjligheterna för organisationerna att behålla en beredskap och snabbt kunna agera när nya kriser och behov uppstår. Finansiering som bidrar till en effektiv, transparent och sammanhållen kärnverksamhet är viktigare än att i detalj kunna styra svenska insatser. Kärnstöden styrs genom strategier för respektive organ där svenska representanter anger vad som förväntas. Inför strategiskt viktiga beslut i styrande organ ska Sverige aktivt driva att det görs gedigna uppföljningar och utvärderingar.

Utskottet välkomnar mot den bakgrunden att det svenska kärnstödet till multilaterala organisationer har ökat från ca 9 miljarder kronor till drygt 12 miljarder kronor mellan 2014 och 2016. Utskottet noterar att den internationella utvecklingen dessvärre har gått i en annan riktning. Under de senaste 15 åren har de öronmärkta bidragen ökat sex gånger mer än kärnstödet till FN:s organisationer, och det öronmärkta stödet utgör i dag 75 procent av finansieringen av FN:s fonder och program.

Det framgår av skrivelsen att Sverige verkar aktivt, bl.a. genom givarsamordningskretsen Utsteingruppen, för att sätta fokus på frågan om finansiering av FN:s utvecklingssystem. Denna fråga är även en del av FN:s

bredare reformdiskussion. Under 2017 presenterade generalsekreteraren två rapporter om reformer av FN:s utvecklingssystem, där finansieringsfrågorna har en framskjuten placering med konkreta förslag på hur dialogen och förtroendet mellan givarna och de genomförande institutionerna skulle kunna stärkas i syfte att skapa en finansiering som är mer flexibel, förutsägbar och ändamålsenlig. Generalförsamlingen antog i april en resolution om reformer av utvecklingssystemet som ska ligga till grund för en reviderad rapport från generalsekreteraren. Rapporten ska behandlas i FN:s femte utskott och beslut väntas i början av juni. Det framgår av skrivelsen att regeringen avser att fortsätta sitt engagemang och påverkansarbete i frågan, vilket utskottet välkomnar. Utskottet förutsätter att regeringen på lämpligt sätt redovisar resultatet av detta arbete för riksdagen.

Utskottet delar regeringens uppfattning att arbetet med att rekrytera svenskar till multilaterala organisationer är en viktig del av den multilaterala utvecklingspolitiken. I skrivelsen redovisas flera initiativ och program som syftar till att öka antalet svenskar i de multilaterala organisationerna, bl.a. för att stärka förutsättningarna för att uppnå de svenska målen för biståndet och återföra kunskap till biståndets aktörer i Sverige. Under 2016 arbetade ca 550 svenskar i FN-systemet och ca 92 svenskar i Världsbanksgruppen, vilket innebär att svenskar, trots de initiativ som tagits, är underrepresenterade i förhållande till de svenska finansiella bidragen.

Utskottet övergår nu till att diskutera frågan om upphandling till de multilaterala organisationerna. Denna fråga tas inte upp i skrivelsen, men berörs i regeringens strategi för multilateral utvecklingspolitik (UD2017/21055/FN) och har även diskuterats vid utskottets besök på FN:s upphandlingsorgan, Unops, i Köpenhamn.

Utskottet delar regeringens bedömning att upphandlingssystem är strategiska funktioner. En modern, effektiv, transparent och hållbar upphandling är ett kraftfullt medel för utvecklingseffektivitet, liksom för att stimulera utveckling av nya innovativa lösningar. Tillämpning av upphandlingsregler fungerar också korruptionshämmande och kan bidra till att mobilisera den privata sektorns affärsmässiga engagemang, vilket i sig kan bidra till ökade kapitalflöden.

Utskottet konstaterar att Sverige är den sjätte största finansiella givaren till FN-systemet, men att svenska företag samtidigt bara har en relativt liten andel av FN-systemets totala upphandlingar av varor och tjänster – 0,18 procent 2016. Det innebär att Sverige ligger på plats 73 när det gäller upphandling, långt efter våra nordiska grannländer Norge och Danmark.

Regeringens exportstrategi behandlar frågan om upphandling till de multilaterala organisationerna (skr. 2015/16:48, bet. 2015/16:NU13, ytr. 2015/16:UU3y). I sitt yttrande över exportstrategin välkomnade utskottet regeringens ambition att utarbeta en samlad strategi för att öka svensk försäljning av varor och tjänster till FN-systemet och de internationella finansiella institutionerna, och instämde i att en väsentlig del i detta är att

påverka och förändra organisationernas upphandlingskrav så att långsiktighet och hållbarhet i högre grad vägs in i besluten.

Som en del i exportstrategin har Utrikesdepartementet utarbetat en strategi för affärsfrämjande gentemot FN-systemet. Den är i kraft sedan december 2015 och syftar till ett stärkt, efterfrågestyrt exportfrämjande gentemot FN som fungerar uthålligt, konsekvent och långsiktigt. Målet är att svenska företag ökar och förbättrar sin marknadsbearbetning gentemot FN-systemet, att fler företag än tidigare bearbetar FN-marknaden, att bearbetningen breddas till fler svenska produkt- och tjänstesektorer än tidigare samt att innovativa svenska företag, även små, lyfts fram. Utskottet noterar att den svenska FN-representationen i New York har förstärkts med en upphandlingsexpert som på heltid bistår svenska företag i deras affärer. Utskottet noterar också att antalet svenska bolag som är registrerade i FN:s leverantörsdatabas har ökat från 380 år 2014 till 508 år 2017.

Utskottet vill understryka vikten av att den svenska privata sektorns kompetens och engagemang främjas och värnas inom ramen för det multilaterala utvecklingssamarbetet. Samtidigt vill utskottet, liksom regeringen, understryka att centrala principer som obundenhet, mervärde, icke-marknadsstörande och höga hållbarhetskrav ska respekteras. Svenska leverantörer ska kunna agera på samma villkor som andra intressenter. Utskottet vill i sammanhanget återigen understryka vikten av att påverka organisationernas upphandlingskrav så att långsiktighet och hållbarhet ges större vikt.

Frågan om uppföljning, kontroll och transparens i det multilaterala biståndet tas upp i följdmotionen till skrivelsen. Utskottet noterar att regeringen, i strategin för multilateral utvecklingspolitik, betonar att relevans och effektivitet i det multilaterala samarbetet ställer krav på uppföljning, utvärdering och resultatredovisning. Sverige ska enligt strategin verka för att de multilaterala organisationerna har välfungerande resultatramverk och arbetar resultatfokuserat. Det innebär bl.a. att planeringen utgår från de resultat som ska uppnås, att verksamheten löpande följs upp och utvärderas såväl kvantitativt som kvalitativt samt att resultatinformation används för lärande, ansvarsutkrävande och kommunikation.

Utskottet har i de tre senaste budgetbetänkandena om utgiftsområde 7 (bet. 2015/16:UU2, 2016/17:UU2 och 2017/18:UU2) understrukit att det måste vara möjligt att följa kopplingen mellan mål, insatser, resultat och regeringens anslagsförslag. Detta är nödvändigt för att kunna göra prioriteringar i beredningen av regeringens budgetförslag och för att genomföra arbetet med uppföljning och utvärdering i enlighet med regeringsformen. Utskottet betonade också att de resultatindikatorer som används bör spegla utvecklingen av resultat, inte omvärldsförändringar eller insatser, och att de bör redovisas med längre tidsintervall där det är relevant. Utskottet var i sitt senaste budgetbetänkande positivt till de förändringar av resultatredovisningen som genomförts och det förbättringsarbete som pågår, men konstaterar samtidigt att det finns delar av resultatredovisningen som behöver utvecklas ytterligare

för att öka transparensen i framställningen i syfte att tydliggöra kopplingen mellan mål, resultat, indikatorer och anslag. Utskottet står fast vid detta, men är inte berett att i detta sammanhang tillstyrka de närmare förslag om transparens och resultatredovisning som tas upp i motion 2017/18:4069 yrkandena 1–3, och avstyrker därför motionen.

Utskottet har i övrigt inga synpunkter på skrivelsen och föreslår att den läggs till handlingarna.

Reservation

Transparens och uppföljning, punkt 1 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Johan Nissinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:4069 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Även om Sverigedemokraterna ställer sig mycket skeptiskt till flera av denna och förra regeringens prioriteringar inom biståndspolitiken så välkomnar vi tillämpningen av en sammanhängande strategi för multilateralt utvecklingssamarbete. Vi instämmer i OECD/Dacs bedömning att en sådan strategi utgör en bra grund för beslutsfattande. Sverigedemokraterna välkomnar också att regeringen har följt riksdagens tillkännagivande genom denna skrivelse. Det multilaterala biståndet är dock ibland svårt att få en överblick över bara genom en skrivelse.

Sverigedemokraterna anser att det är av stor vikt med hög transparens inom biståndet. Det ska vara möjligt att följa biståndet från givare till genomförande. Initiativet till webbplatsen Openaid.se är mycket bra, men det finns dock fortfarande mycket brister. För att komplettera resultatskrivelsen till riksdagen menar vi att den information som framgår av Openaid.se måste utvecklas och att exempel på resultat tydligare ska redovisas där.

Av propositionen framgår att när bistånd kanaliseras via multilaterala organisationer är det ofta en kanal för andra genomförandepartner inom ramen för insatserna. En betydande del av Sidas stöd till FN förmedlas vidare till civilsamhällesorganisationer, såväl nationella som lokala gräsrotsorganisationer. De stora landbaserade humanitära fonderna kanaliseras i vissa länder upp till 80 procent av medlen genom enskilda organisationer. Användandet av multilaterala organisationer för att kanalisera svenskt bilateralt bistånd har ökat betydligt under 2000-talet. Här menar Sverigedemokraterna att det finns en risk att alltför stor tilltro sätts till de multilaterala organisationerna som ansvarar för att kanalisera pengar men att kontrollen och uppföljningen av genomförandepartnerna måste förbättras. Även här behöver transparensen förbättras. Det måste bli lättare att kunna följa ett bistånd inom exempelvis ett landområde från givare genom multilaterala

organisationer till genomförandepartnern. I kommande resultatredovisningar menar vi att regeringen tydligare behöver redovisa i vilken grad genomförandepartnern följer Sveriges strategi och målsättningar för biståndet.

Det är positivt att regeringen under temat humanitärt bistånd redovisar insatser som gjorts för att stödja människor på flykt även om vi anser att detta borde vara en ännu högre prioritet i biståndet. Som också regeringen beskriver har mycket i det internationella arbetet med flyktinghjälp utvecklats, eftersom också omständigheter i fråga om konfliktsituationer har förändrats. Bistånd riktat till människor på flykt behöver inte längre bara handla om rent humanitärt bistånd utan också mer långsiktigt hållbara lösningar för människor på flykt. Det kan också handla om förebyggande insatser för att förhindra en flyktingkris och insatser efter en kris för återuppbyggnad och återvandring. Sverigedemokraterna menar därför att det finns skäl för en samlad resultatredovisning vad gäller Sveriges bistånd i konfliktsituationer både förebyggande under konflikten och efter för att också kunna utvärdera på vilket sätt detta arbete ytterligare kan utvecklas.

Särskilt yttrande

Särskilt yttrande (KD)

Sofia Damm (KD) anför:

Det bistånd som kanaliseras via multilaterala organisationer har ökat väsentligt under senare år och uppgår numera till över hälften av den svenska biståndsbudgeten, drygt 20 miljarder kronor per år. Därför är det också centralt att riksdagen får insyn och information om det multilaterala stödet och dess resultat.

I en orolig omvärld måste Sveriges internationella bistånd ställas om för att möta de ökade humanitära behoven. Jag anser att regeringen behöver genomföra ytterligare översyner av det bistånd som kanaliseras via FN-organ och andra multilaterala organisationer för att minska antalet mottagare. Detta är nödvändigt för att kunna ställa om och rikta svenska biståndsmedel dit behoven är mest akuta. Sverige är en mycket stor multilateral givare men sprider stödet över ett väldigt stort antal organisationer. För att kunna möta det akuta behovet har Kristdemokraterna i sina budgetmotioner föreslagit en omfördelning av medel med ett tydligare fokus på att ge stöd till de multilaterala organisationer som har störst verksamhet bland flyktingar och som arbetar med barns säkerhet och rättigheter.

Det är välkommet att utrikesutskottet i detta betänkande valt att även beröra upphandling till de multilaterala organisationerna. Det är en mycket viktig fråga som jag anser att regeringen inte prioriterat tillräckligt. En modern, effektiv, transparent och hållbar upphandling är ett viktigt medel för utvecklingseffektivitet, liksom för att stimulera utveckling av nya innovativa lösningar. Tillämpning av upphandlingsregler fungerar också korruptionshämmande och kan bidra till att mobilisera den privata sektorns engagemang. Sverige är världens sjätte största finansiella givare till FN-systemet, men svenska entreprenörer och företag har bara en liten andel av FN-systemets totala upphandlingar av varor och tjänster – 0,18 procent år 2016. Det innebär att Sverige ligger på plats 73 när det gäller upphandling, långt efter våra nordiska grannländer Norge och Danmark. Nyligen besökte delar av utrikesutskottet Danmark som rönt stor framgång när det gäller att få in danska innovationer och produkter som kan bidra till bättre lösningar i katastrofsituationer på FN-marknaden.

Med en upphandlingsvolym om 177 miljarder US-dollar innebär FN-systemet en enorm möjlighet för företag att bidra med innovation och lösningar på en rad områden. Under 2016 sålde danska företag till FN för ett värde av 738 miljoner US-dollar. För Sveriges del landade siffran på 32 miljoner US-dollar samma år. Förbättringspotentialen är med andra ord mycket stor. Den svenska regeringen har satsat stort på att nå den tillfälliga platsen i säkerhetsrådet, och Sverige är en stor biståndsgivare och bidrar till

väldigt många FN-organ, men att också hjälpa våra företagare och innovatörer att delta i FN-upphandlingar och kunna bidra till smarta innovationer och produkter i katastrofärbete måste också vara en prioritet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2017/18:188 Resultatskrivelse om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer.

Följdmotionen

2017/18:4069 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad transparens i det multilaterala biståndet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad kontroll och uppföljning i multi-bi-stöd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en samlad resultatredovisning om Sveriges bistånd till konfliktsituationer och tillkännager detta för regeringen.